رەهەندییە ئینشانووس و نەرجسییەکان: شەتخانەی نەژادیی.. کامیار سابیر

لێرەدا کە جەخت لە رەهەندییەکان ئەکرێتەوە، ئەمانە گرووپێک بوون وەکو ئاردی ناو دەک، تەرتە و وەرتە بوون، بەشێکیان بوون بە موبایەعەچیی دەسەڵاتی سیاسیی و موهەڵیجانە، هەلاهەلە بە پادشای دەوڵەتە کوردییەکەی موخابەراتی تورکیا لێئەدەن، بەشێکیان، خەریکی فەلسەفە و رۆمان و بابەتی شیعریین، بەشێکیشیان، خەریکی تەخوینکردنی هەموو ئەوانەن کە رەخنە لە بۆچوونە نەژادیی و نەتەوەییەکانیان ئەگرن، ئەمانەی دوایی، رەخنەگرانیان، زۆر نەرجسییانە بە ئینشانووس لە قەڵەم ئەدەن، بەڵام تەکستەکانی خۆیان، لەگەڵ تەکستی نووسەرە راستەوخۆکانی دەسەڵاتدا نا، بەڵکو لەگەڵ ئەوانەی لە مەدیای سەبەر و سۆشیاڵ مەدیادا ئەنووسن، نەک هەر پارچە و بورغویان بە یەکتر ئەبەت، بەڵکو، وەکو ئەجەندای سیاسیی، وەکو حیقدی نەژادیی و قیین و غوبن لە (جیۆگرافیای عێراق و پێکهاتەکانی)، رێکەوتوان، لە رووی ستراتیژیی و تاکتیکییەوە، خزمەتی ئەو پرۆژە موخابەراتییە تورکییە ئەکەن کە بە پرۆژەی سەربەخۆیی ئابووریی، دەستی پێکرد و بە داعش و ریفراندۆم، ویستیان، بە مەری لکاندنەوەی ویلایەتی موصڵ بە تورکیاوە(هەرێمی کوردستانی عێراق بە کەرکوکیشەوە)، لاشەی عێراقی عەرەبیی(بە قەولی رەهەندییەکان) هەڵبدەن و ریخۆڵەکانی عێراق، وەکو مارمارێکە، بە دەی دەوڵەتی کوردییەوە، بخەن.

ئەم شەتخانە نەژادییە لە ژێر ناوی ئەکادیمییبووندا کە زۆر بە خۆیاندا هەڵئەدەن و سەنای خۆیان ئەکەن، بەڵام ئاستی ثەقافیی و مەعریفییان، ئاستی فیکری سیاسییان، رێک لە ئاستی ئەو رێعخەر و بندیوارانەی مەدیا سەبەرەکانی دەسەڵات و ئەوانەدایە کە ئەیانویست بە بەردانەوەی ئاوی بەنداوەکان، بەغداد نغرۆ بکەن و یان ئەستا دوعا ئەکەن شەڕێکی ناوخۆیی شیعە و شیعە روو بدات و لافاوی خوێن، عێراق رابماڵێت! دەی ئەم رەهەندییە نەرجسیانەیش، تەمەننا ئەکەن عێراق هەڵوەشێتەوە و بەردەوام باسی ئەوە ئەکەن کە عێراق شوناسی نییە و نابێتە وڵات، تەنانەت زۆرتریش ئەڵێن و ئومێدەوارن ئێرانیش هەڵوەشێتەوە، تا بە کامی دڵی نەخۆشی نەژادییەکەی خۆیان بگەن و دەوڵەتی کوردیی مورتەزیقەی سەر بە تورکیا، بە چاوی خۆیان ببینن!

ئەم نووسەرە رەهەندیانە، دێن دیکۆرات و زەخرەفە بۆ تەئەمولاتە سیاس□یی و خۆزگە ئاید□ل□ژییەکانیان، بەوە ئەهێننەوە کە کوردایەتیی، وەکو شوناسێکی کولتووریی کورد، سەیر ئەکەن و ل□ بەرامبەر ئەو بۆچوونەدا، دائ□نێنن کە پێیانوایە عوروبە، بە مەعنای هەوییەی گەلی عەرەب و زمانی عەرەبیی و مێژوو و کولتووری عەرەبیی، دێت. مێژوونووسانی عەرەب، عەبدولعەزیز ئەلدووریی و محەمەد عابد ئەلجابریی…تاد، کە مێژووی عوروبە، بۆ پێش سەردەمی ئیسلامیش ئەگێڕنەوە، لەگەڵ قەومییەی عەرەبییدا، جیایان ئەکەنەوە. دیارە ئەم تێگەیشتنە ئیشکالیاتی سیاسیی، مێژوویی، کولتووریی و ستراکتۆریشی هەیە، بەڵام ڤێرژنە کوردییەکەی ئەم جۆرە عوروبە کولتوورییەی ئەو نووسەرە عەرەبانە، باسی ئەکەن، کوردایەتیی ناگەیەنێت بەڵکو کوردەوارییەکەی خۆمان ئەگەیەنێت!

لە واقیعدا، چەمکی"کوردایەتیی"، رێک ناسیۆنالیزمە عەرەبیی و ناسیۆنالیزمە تورکییەکەیە، بەڵام بە ڤێرژنی کوردیی، پێشتر بە درێژیی لەگەڵ"هونەر تۆفیق"دا، لە توێژینەوەیەکدا باسی ئەوەمان بە وردیی کردووە کە لە رووی مێژوویی و سیاسیی، کولتووریی و ئاید□ل□ژییەوە، کوردایەتیی، کۆپی و پەیستی " القومیة العربیة"یە و قەومییەی عەرەبییش(ناسیۆنالیزمی عەرەبیی)، مۆتیڤەکەی لە ناسیۆنالیزمی تورکییەوە، کەوتە بواری پراکتیکەوە، بە دڵنیاییشەوە، ناسیۆنالیزمە تورکییەکەیش، بە تایبەتیی لەسەروبەندی داغانبوونی ئیمپراتۆریای عوثمانییدا، سوود و ئیلهامی لە هەردوو ڤێرژنە فڕانسیی و ئاڵمانییەکەی ناسیۆنالیزمی ئەوروپیی، وەرگرتووە. بە لەبری دانان، حركة القومیة الكردیة، لەبەرامبەر حركة القومیة العربیة دا شاخیان لەیەک گییر کردووە و دواتر القومیة الكردیة(ناسیۆنالیزمی کوردیی)، بە جەڕاندنی کوردیی، “الكردیة” بووە بە کوردییەت، کوردییەتیش، جەڕاندنی زیاتری بەخۆیەوە دیوە و بە کوردایەتیی(کوردایەتی) جێکەوت بووە. بە کورتیی و پوختیی، کوردایەتیی رەگێکی سیاسیی، ئاید□ل□ژیی و فیکریی هەیە و لە دوورونزیکەوە، پێوەندیی بە جڤاکە کولتووریی و زمانیی و کۆمەڵایەتییەکەی “کوردەواریی”ەوە نییە، هەروەها پێوەندیشی بە ئۆنت□□ژیای کوردبوونەوە نییە. بەیەک رستە، کوردایەتیی، رێک پۆتێنشیاڵی(پۆتێنسیاڵ) ناسیۆنالیزمی کوردییە و زیاتریش ناسیۆنالیزمە نەژادییەکەیە، لە دە ساڵی رابردوویشدا، بە حوکمی ئەوەی ماڵی بارزانیی، کونترۆڵی حکومەتداریی و دەسەڵاتیان کردووە، لەگەڵ بوعدە طائیفییەکەی ئەردۆغان و سوننەکانی عێراق(بە تایبەتیی عوروبییە بەعثییەکان)دا، ئاوێزانیان کردووە، زیاتر

رەهەندێکی طائیفیی وەرگرتووە.

ستێریۆتایپی کوردایەتیی، ئەم رەهەندییە نەژادیی و نەرجسیی و ئینشانووسانە، یان بە زمانی خاکیی، کڵێشەییبوون و دەقگرتن بە خووی سیاسیی و غوبنی ئایدیۆلۆژیی کوردایەتییەوە، ئەوەندە دوور رەتاندوونی بۆ ناو جەنگڵستانی ئایدیۆلۆژیی و وەهمی سیاسیی شاعیرانە، بە کاڵیی و بە کوڵاویی، لەبری کوردایەتیی، کوردبوون، تەوظیف ئەکەن. ئەم سیستەمە فۆنەتیکیی و زمان جەڕاندن و فێڵە زمانیی و کەیدە سیاسییە بەرجەستەیە، جۆرێکە لە ناز و کولانەوەی زامە شیعرییەکانی ئەو دونیا هەواجیسەی کوردایەتیی، لە روویان نایەت، باسی کوردایەتیی بکەن، چونکە ئەزانن ئەوەندە هەڵشەپێنراوە و راستەوخۆیش بە ناسیۆنالیزمە تاڵانیی و چەتەگەریی و عەمالەتە ئیقلیمییەکەی بنەماڵە سیاسییەکانی کوردستانی عێراقەوە، شەتەک دراوە، دێن گەمەی زمانیی، شیعریی، ئەدەبیی و کلاواتی ئەکادیمیی ئەکەن و بە لەبری دانان، کوردبوون لەبری نەهجە نەژادییەکەی کوردایەتیی، تەبەنیی و تەجەلا ئەکەن.

ئەم تێکەڵکردنەی کوردبوون و کوردایەتیی، دوو جۆرە، یەکەمیان ئەوەیە بە نەزانیی و خاکەسەرایی ئەکرێ کە لە نەهجی سیاسییدا، جەهالەتی واضیح(conspicuously ignorant)ی پێئەگوترێ. دووەمیان، بە عەمدەن و بە ئەنقەست و بە ساختەچییەتیی ئەیکەن، لە روویان نایەت، داکۆکیی لە هەیبەت و مێژووی پڕ لە فەشەل و پڕ لە عەمالەتی ئیقلیمیی کوردایەتیی بکەن، تەنانەت جورئەت ناکەن خاوەندارییەتیی لە ناسیۆنالیزمی کوردایەتییش، بکەن، چونکە ئەوەندە مێژوویی□کی ناشیرینی هەیە و هاوکات ئەوەندە بەر رەخنە دراوە، وەهمێکی سیاسیی، کولتووریی و زمانییان داهێناوە(دیارە ئیلهامیان لە تەوظیفی کوردبوونەکەی ئۆجەلان وەرگرتووە)، دێن تەجسیدی کوردایەتیی و ناسیۆنالیزمە نەژادیی وسونییگەراییەکە، لە ژێر ساتی کوردبووندا، ئیستیبیانی ک□وزانەوە و خۆخواردنەوەی بۆ ئەکەن.

ئەم رەهەندییە مێنتاڵ شاعیرییانە، غەم و هەمی ئەوەیانە کە ناسیۆنالیزمی کوردیی، بە دڵنیاییەوە لای ئەوان کوردایەتیی و لە ژێر زەبری رەخنەی فیکریی و سیاسییدا، ئەیکەن بە کوردبوون، جا ئەم کوردبوونەی ئەوان تەوظیفی سیاسیی بۆ ئەکەن، جۆرێکە لە درۆودەلەسە (falsity) لەگ□□ گ□□ی کورد و لەگەڵ ناخی خۆیشیاندا، ئەیکەن. هاوکات، حەماسەتی نەژادییان هەیە کە ئەم کوردایەتییە، دەوڵەتۆکەیەکیان بۆ دروست بکات! ئەندەرسن ل□ جقاکە وێنەکراوەکاندا(ئ□د□یتی ۱۹۹۱)، رەخنەی توند لەو بۆچوونەی ئێرنست

گێڵنەر ئەگەر کە پێیوایە فیکری ناسیۆنالیزم، نەتەوە دروست ئەکات، ئەندەرسن ئەمە نەک هەر بە هەڵەیەکی سیاسیی و زانیاریی چەواشە و ئیرادەگەریی ئایدیۆلۆژیی ئەخوێنێتەوە، بەڵکو ئەو داهێنان و دروستکردنی نەتەوەیەی گێڵنەر، جەختی لێئەکاتەوە، ئەندەرسن بە درۆودەلەسە (falsity) ئەیچوێنێ و پێیوایە کە نەتەوەکان، جڤاکی وێنەکراون و لە سیستەمێکی کولتووریی و کۆمەڵایەتییدا، ئەقرە ئەگرن و بەرفراوان ئەبنەوە، هەروەکو چۆن پێیوایە کە ناسیۆنالیزم بە درۆ و ساختە، ناتوانێ نەتەوە دروست بکات، بەڵکو بە خەیاڵکراویی(وێنەکراویی) و بە کارکردی سیاسیی ئەنجام ئەدرێت، هەروەها جڤاکەکان، بە پڕوپاگەندەی ڕەسەنایەتیی و درۆودەلەسەی ناسیۆنالیستیی، چێ ناکرێن (Anderson, 1991:6). لێرەدا ئەکرێ بگوترێ زۆربەی نەژادیی و طائیفیی و نەتەوەییەکانی کورد، لەگەڵ بۆچوونەکەی گێڵنەردا، یەک ئەگرنەوە، بە تایبەتیی ئەوانەی کوردایەتیی و ناسیۆنالیزمی نەژادیی، مەغز و ئاگایی سیاسییانی، قوفڵ داوە. ئەم ڕەهەندییە ئینشانووسە نەژادییە مەنتاڵ ئەدیبانەش، ئەیانەوێ طاغوتێک، عەمیلێک یان مەرجەعێکی وەهمیی، موستەعمەرەیەکی کوردییان بۆ دروست بکات بەس ناوەکەی کوردیی بێت و بۆن و بەرامەی دەوڵەتۆکەیەکی نەتەوەیی بدات، ئیتر نەستالۆژیا و ئەخزنی نەژادییان، ئەحەسێتەوە.

ئەمەی سەرەوە، بەشی دووەم بوو لە " ئایا لەسەر کورد بوون، دوژمنایەتیی کورد ئەکرێ؟ چۆن تێزەکەی ئارێنت، فاشیزمی کوردیی بەرهەم ئەهێنێت؟"

درێژەی هەیە..

کامیار سابیر